Philosophia

Helmling Ambrosii August:
Conclusiones ex universa phi-
losophia in Collegio Brans-
bergensi propositae.
1666.

SELECTÆ CONCLVSIONES

Ex libris Metaphysicorum Aristotelis.

I. OBjectum Metaphysicæ est Ens; Entis verò datur conceptus univocus à Substantia & accidente. DEO & Creatura abstrahibilis. Species Entis sunt Substantiale & Accidentale. Ens substantiale aliud Spirituale; idq; vel à se vel ab alio: aliud corporeum: aliud deniq; Modale.

2. Ens non est universale, prout præscindit, à possibili & existente, nam quod est possibile de facto nihil est. Neq; Entis veri & Entis rationis ratio eadem est, cùm hoc sit implicatorium, illud existere non implicet.

3. Proprietates Entis, veteres illo noto vocabulo expresserunt REVBAV, hoc est res, Ens, verũ, bonũ, aliquid, unũ, quas non distingui ab Ente realiter probat carentia necessitatis. Verius tamen, solùm tres Entis passiones esse, scilicet, *unum, verum, bonum*,

De Essentia & Existentia.

I. RES eadem vel cogitatur ut existens, vel abstrahendo ab hoc prædicato, & sic utrumq; est eadem Entitas. Nam si esset res existentia, auferri posset. Itaq; tunc Essentia redderetur aut nihil aut adhuc aliquid, quod posterius dici debet. Quia Essentiæ fuerunt ab æterno in hac sententia: Ergo erant Entia ab æterno: Ergo erant creata, antequam existerent vel certè increata.

2. Cum ergo dicuntur Essentiæ fuisse ab æterno, sensus est: Si hæc Entitas extitisset, non secuta fuissent contradictoria: eodem modo fuerunt immutabiles conditionatè, non absolutè: alioqui res annihilari non posset à DEO, quia solum existentia destrueretur & ipsa res maneret.

3. Existentia existit efficienter & extrinsecè per actionem seu per modum, non autem formaliter. Creaturæ conti-

gens est durare, est in propria locutio.

De Ente à se, sive DEO.

I. REcte dixit Tullius in 2. de Nat. Deorum. *Quid potest esse, tam apertum tamq; perspicuum, cùm cœlum suspexerimus, cœlestiaq; contemplati simus, quàm aliquod Numen esse præstantissimæ mentis, quo hæc regantur?* Quis enim Æneida Virgilij aut Historiam Livij, casu factam, aut veluti fungum terrâ enatam crediderit? quis reperto in medijs sylvis augusto, peristromatis, horologijs, mensis, imaginibus, sigillis, instructissimo palatio, fortuito mentis lapsu aut arenularum turbulento congestu assurrexisse sibi persvaserit, & non potiùs artificem statim considerabit? etsi, quis ille gente? quâ facie? moribus? prole fœcundus an orbus? ignorare possit. Ita omninò etsi in Trinitatis notitiâ & alia DEI attributa non clarè devenerint Gentes: nemo tamen, qui non persvaserit sibi esse DEVM, unquam extitit. Ex quo *Seneca* epist. 17. *Veritatis inquit, est argumentum aliquid omnibus videri, veluti Deos esse, quod omnibus de Dijs opinio insita sit, nec ulla Gens usquam est adeò extra leges moresq; posita, ut non aliquos Deos credat.* Idcirco & apud ipsos Gentiles execrandi fuerunt Athei, & fuêre non nisi illi, qui etiam circa alia omne lumen rationis extinxerunt: qualis fuit Theodorus Cyrenaicus de quo Laërt. in Aristippo. *Sed* idem docebat, sacrilegium & adulterium posse committi, & alia his fædiora. Sed ultra hæc ita DEI causâ ago; *DEVS* est id, quo melius excogitari non potest: sed id, quo melius excogitari non potest, reipsâ existit: alioqui non esset melius omnibus: id enim longè melius est, quod reipsâ est, quàm quod est per solam cogitationem: itaq; DEVS est in rerum natura. *Deinde* si non datur DEVS, quis docet bruta uniformiter & tam artificiosè operari? cur nobis inditus appetitus cognoscendi DEVM? cur, (loquar cum Tullio 1. Tusc.) *Nulla est tàm fera, nulla tam immanis natio, cujus mentem non imbuerit Deorum colendorum religio?* Deniq; cum Aristotele. *Vbi reperitur participatio unius secundùm magis & minùs in diversis, necesse est deveniri ad primum, in quo ipsum est primum.*

2 Difficilius est ostensu DEVM esse Vnum & Trinum: sed tamen eò pertigerunt etiam ex parte Gentiles: nam teste Cyrillo Alex. Orat, in Julian. Plato dixit, *Vsq; ad tres subsisten-*

tias

tias Divinam substantiam progredi: Esse autem summè quidem DEUM bonum; post illum autem & alterum Conditorem: tertium & mundi Animam. Aristoteles etiam in Metaph. ostendit primum Intellectum penitùs esse in actu, qui se ipsum intelligit, ex quo delectatio summa: Svadetur etiam hoc modo; *DEUS* est operatus hunc mundum, habuit itaq; cognitionem ejus, hanc vocamus Verbum: per illud enim intellectus loquitur: ab intellectu & à Verbo procedit motus intellectualis, qui complet operationē, seu volitio, quæ à *DEO* non recedunt, & sunt ipse *DEUS*.

3. *DEUS est creator:* quod discursu tali ostendi potest. Mundus poterat esse aliter, quàm de facto est, major, minor, hîc, vel ibi. Idcirco non est à se ipso. Nam esset talis, qualis poterat esse: itaq; est ab alio, & ille, à quo est, non est nisi DEU*S*.

DEI attributa.

I. D*EUS est Spiritus.* Quia *DEO* competit, quod est nobilius: tale autem est spiritum esse.

2. *DEUS est immensus.* Agens enim debet ibidem esse ubi agere potest. *N*ullus verò est locus, in quo simul DEU*S* agere non possit. Quocirca simul ubiq; debet esse.

3. *DEUS est æternus.* Quia si non esset ab æterno, esset ab alio. Nemo enim primum esse dat sibi ipsi. Si non esset in æternum, vel ab intrinseco esset defectibilis, vel ab aliquo alio destruibilis: & ille esset DEO fortior, ille ergo esset DEU*S*.

4. *DEUS est unus.* Quia si essent plures, quilibet illorum Prima & totalis esset causa, atq. omnes actum agerent; vel si quilibet partialis, nullus habebit omnem perfectionem, & sic nullus erit *DEUS*.

5. *DEUS est liber:* si enim necessariò ageret; & eodem modo, & omnia, quæ potest, ageret simul.

6: *DEUS est Ens simplex physice* tam accidentalis, quàm substantialis, expers compositionis, sive quoad partes essentiales, sive quoad integrales. Singula enim horum indignas DEO imperfectiones includunt. Si enim esset compositus ex materiâ & formâ, duabus Entitatibus constaret incompletis & ad se dicentibus ordinem: ex partibus integralibus plura inconvenientia sequuntur, Jam verò, si ex accidentibus componeretur, deberet illis substare tanquam formis distinctis à se, & se perficienti-

bus, quod arguit in ſubjecto & limitationem eſſentiæ, & potentialitatem & participationem: & quia nulla potentia paſſiva poteſt ex ſe reduci ad actum, arguit indigentiam agentis extrinſeci adducentis illam formam.

7. *DEVS eſt immutabilis.* Mutatio enim contingit, vel quia aliquid tranſit ex non eſſe ad eſſe, vel quia tranſit ex eſſe ad non eſſe, vel quia recipit aliquam perfectionem de novo, vel quia ſuum eſſe transfert ad locum alium. Horum verò ſingula aliquod DEI attributum perimunt. Nam priora duo tollunt æternitatem, tertium infinitudinem, quartum immenſitatem: nullatenus itaq; in DEO reperiri poſſunt. Idcircò ex mundi Creatione, Angelorum Hominumq; exiſtentium pro omni differentia temporis, obſequijs, cultu, honoribus; & ex omnium etiam Creaturarum poſſibilium gloriâ, nihil accedere *DEO* felicitatis aut gaudij intrinſeci: & vice verſâ, ſi totus mundus periret, & omnes Angeli & homines æternis pœnis addicerentur, nec per impoſſibile ulla Creatura poſſibilis eſſet, quam poſſet admittere in conſortium ſui, æquè DEVM beatum in ſeipſo, & in Trium perſonarum Societate cum omni felicitate permanſurum, manifeſtum eſt.

De præcipuis Entibus ab alio, ſeu de Intelligentiis.

I. COppinus & Quintinus negabant Intelligentias, uti refert Bellarm: lib. 2. de amiſſione gratiæ, capite. 1. Magis verè omnes Philoſophi agnoverunt,

2. Demonſtrari exiſtentia eorum à priori non poteſt. Quia carent causâ neceſſariâ, qualis exigitur ad talem probationem. A poſteriori probatur. Quia aſtra debent ab alio moveri, cùm non vivant, itaq; ab Intelligentiis. Nam *DEVS* ordinarijs in natura effectibus cauſas ſecundas providit ordinarias.

De viribus Intelligentiarum in genere & circa vegetativa.

I. FUtura non cognoſcunt naturaliter, quibus admiſcetur contingentia: multa nihilominus conjecturaliter colligunt, ut ſunt ſagaces; norunt enim propenſiones

corporis

corporis humani complexionem, cui non rarò homo non reluctatur. Simulant tamen (si sunt malæ) sæpe notitiam futurorum, scilicet ea, quæ illis casu præterita, nobis ut futura venditando: hoc modo inundationem Nili Ægyptiis ex idolo prædicebant, quia post multa centena milliaria ad fontes Nili ingentes conspexerunt imbres, quos vel natura vel eorum solertia adduxit, de cætero fassus Aristoteles apud Orig. lib. 7. init. contra Cels. dæmones in Oraculis falli & fallere; imò ipse Tullius 2. de divin. oracula falsa Apollinis enumerat: sed Christo nato omnia obmutuerunt, uti audacter Theodoretus lib. 10. contra Græcos circa medium: *Nulla divinationes ad Castalias aquas fluunt, nulla ad Colophonium fontem, nihil prædicit liber Thesphrotinus: nihil tripus ille Cirrhæus: Dodonæum tintinnabulum nihil nugatur; nihil loquitur vulgatissima illa quercus: tacet Apollo, Delius, Pythius, Clarius, Didioneus: silentium est in Lebadia, & in Trophonij antro: obmutuit Amphilochus, Amphiaraus obmutuit, & Ammonis oraculum.*

.2 Directè nullam substantiam corpoream possunt producere, nisi fortè applicando activa passivis. Circa corpora inanima possunt omnia præstare, quæ motu locali aut admotione agentium naturalium præstari possunt. Hoc modo apud Cic. 1. de divinat: cotem secuit novaculâ Navius. Et quia motum localem consequitur sonus, illum possunt excitare, & ita teste Cyrillo 3. ad Iulian, Pythagoram Causus fluvius salutavit. Possunt ventos cohibere, quod refert Iustin. q. 24. ad Orthod. factum ab Apoll. Thyanæo: factum & ab Empedocle refert Clem. Alex. Strom. lib. 6. c. 1. hoc modo sedabant fluctus maris oblatione primitiarum, de quo Simplic. in Enchirid. Epict. c. 38. Possunt efficere, nequid inter imbres madefiat: & ita statuam Dianæ Cyndiadis, & statuam Vestæ apud Iassæos conservabant à madore Intelligentiæ, uti est apud Polyb. lib. 16. f. 4. Possent aurum facere, quia hoc & Chymici fecerunt: sed Suprema vetat Providentia, ne tam sacrâ fame plures mortalium seducant, idcirçò Grillandus lib. de sortileg. c. 3. n. 9. observat nunquam auditum aut conspectum quenquam servientium dæmoni, factum fuisse locupletem. Possunt pluvias adducere, tempestates, grandines, tonitrua; imò pestes. Ita Tartari nebulas & tenebras inducunt, quando volunt, teste Pau. Veneto: & hoc dolo Poloni illam celeberrimam cladem passi, quando novem saccos auribus

ribus impleverunt. Sic Lapitæ & Finni ventos vendunt, & Rex Sveciæ Henricus in eam partem vertebat ventum, in quam pileum. Ita Romæ teste Festo lapis in urbem pertrahebatur, cùm egerent pluviis: & ob id dicebatur *Petra Manalis.*

3. Replicationem in corporibus & penetrationem Intelligentiæ facere non possunt, id enim utrumq; excedit vires naturæ: sed per præstigias eundem duobus locis ostendere possunt, uti ostenderunt Pythagoram apud Orig. 6. contra Cels. Possunt etiam celerrimè subducere, ut videatur penetrâsse, uti factum cum Cleomede Astipalensi apud Orig. 3. contra Cels. qui in arcam confugit tenuitq; supra se operculum, sed cùm hostes irruentes reclusissent, nihil repererunt: hoc dolo jactabat apud S. Clem. Rom. 2. recogn. Simon Magus se montes posse instar luti penetrare: ita Phylumene teste S. Aug. hæres. 24. in angustissimi oris phialam vitream grandem panem injiciebat: erat enim venefica, quæ oculis adstantium sciebat illudere: idcirco fabula est sagas per angustissima educi foramina: resecat Intelligentia quantum opus, & velocissimè rursus concludit.

4. Nutritionem, accretionem, generationem formaliter sumptas non potest Intelligentia supplere, imò affirmativam damnant Chrysost. Theodoretus Cæsarius. Quia hi actus sunt vitales & à principio intrinseco per potentiam internam operante procedunt. Insecta tamen uti *Muscas* & ejusmodi, quòd possit Intelligentia activa passivis applicando producere, judicavit jam olim S. Aug. lib. 3. de Trin. c. 9. Quia id ipsum & homines in Magia naturali versati præstare possunt. Assumpto autem vero Animalis semine & in debitum locum transmisso qui negant produci posse ab Intelligentijs quodlibet vivens, hoc damnat imprudentiæ idem Doctor lib. 15. Civit. cap. 23. si experientia attestatur: hoc modo Homerum genitum multi scribunt, imò gentem Hunnorum scribit Iornandes in hist. Gothica. Actus vitales vitæ vegetativæ impediri notum ab Intelligentiis, maximè propagationis. Possunt etiam inhibere vim caloris ita ut animal ad longum tempus omnis cibi expers vitam proroget, idq; vel temperando calorem internum, vel applicando frigida, vel humores viscidos è toto corpore colligendo, ut calori fiant pabulum, quâ ratione glires inediam brumalem superant teste Philosopho lib. 8. hist. c. 14 & 17. sæpius tamen cibos quospiam subtiles talibus immittunt qui sunt excellentis substantiæ uti sentit S. Prosper. lib. de dimid. temp. cap. 2.

5. Potest

5: Poteſt Intelligentia morbos curare, qui ſunt naturalibus medicinis curabiles; Exemplum hujus medelæ apud Tacitum 4. Hiſt. dedit in *Veſpaſiano*, qui ſalivâ oris ſanavit cœcum: aderat enim inſignis Magus illi curationi Apollonius Thyanæus uti advertit Baron. an 71.& ipſe Tacitus fatetur illum morbum non exceſſiſſe vires artis. Adrianus etiam Imperator curavit cœcum, ſed eum, qui ſimulavit morbum, ut Cæſarem vaniſſimâ adulatione â propoſito vitam ſibi eripiendi averteret, inquit *Spartianus*. Solertiſſimè tamen adnotat Tatianus Orat.contra Græcos. n. 27. Dæmones ſæpè velut latrones capiunt aliquos, quos oblato pretio dimittunt; & inſident prius miſerum, ut abſcedendo gratiam exhibuiſſe videantur, turbant prius in homine humores, ut nequitiâ deſiſtendo beneficium ſe jactent contuliſſe. Duo præterea pulcherrimè antiquiſſimus Patrum Iren. lib. 2. advers. hæreticos advertit. Vnum cap. 56. quod ubi agitur de confirmatione alicujus veritatis per prodigium à DEO compeſcantur, ne populi in errorem inducantur. Alterum, quod ſanitas ope perduellium ſpirituum obtenta prærterquam quòd cum ingenti ſcelere paretur, rurſus cum magno auctario morborum amitti ſolet: idipſum diu expertus Fernel. lib. 2. de abdit. cau. rerum cap. 16. Multò magis morbos poſſunt inducere per localem humorum tranſpoſitionem, vel corruptelam adhibitis corrumpentibus. Nam febris continua oritur, quoties ſangvis putreſcit; omnia enim putreſcentia incaleſcunt: aliæ febres, quia non ſtatim alia materia ſuccedit priori exuſtæ, per intervalla procedunt; nam tertianæ materia, bilis corrupta; cujus depravatio biduum exigit. & cùm ſit ſicca, intra 12 horas abſumitur; neq; ultra producit paroxiſmum niſi in ſpuriam degeneret: quartana, quia frigidam & ſiccam melancholiam accendit, expectat ejus putrefactionem triduo, & quia eſt frigida materia, lucta accenſionis ad 24. horas extenditur. Rigores præcedunt, dum calor ſuccurrit cordi, in quod exhalat crudos materia, dum incipit accendi, vapores. In capite diſtem peries; *vel* ex repletione frigidæ pituitoſæq; materiæ opplentis meatus, & tum ſolum gravedinem quandam perſentiſcimus, vel ex copia ſanguinis exundantis ad partes ſuperiores, & tum ardore ſentimus faciem corripi, *vel* cùm bilis invadit, & tum ſenſum perforantis, mordentis, pulſantis, cum æſtu ac amarore accipimus, *vel* ubi flatus ſe inter oſſa ac membranas inſinuant, quos ſolet prodere aurium tinnitus. Paralyſi membra laxantur, quando nervi aliquo humore aut tumore obſtru-

obstruuntur, ut spiritus animalis penetrare non valeat. Epilepsiâ miserum animal corripitur quando melancholicus pituitosusq; humor meatus cerebri obstruit, à quo dum conatur se expedire illa pars, variè contrahitur ac se contrahit. variasq; distorsiones prout spiritus inæqualiter membris affundit, ciet. Contrahuntur membra, cùm nervis, aut musculis se insinuans humor ea in latum diducit, ut sit necesse contrahi è longo: Græcis hæc affectio dicta σπασμος. Brevius malum est, si tantùm oriatur ex crassis vaporibus: sopitur verò tactrix facultas, cùm humore frigido, putrefacto, pituitoso, cerebrum obruitur; Græci dedêre nomen lethargi sed si ventriculi cerebri obstruantur, tunc cum cæteris sensib⁹ etiam tactio subtrahitur, quæ affectio nomen habet apoplexiæ: morbi quidã oriuntur juxta *Phil.* 2. de part. anim. cap. 7. *instar imbrium* ascendentibus scilicet è vitiato corpore vaporibus ac refrigeratis. hi verò sunt arthritici potissimùm. Duplex enim est *pituita*, alia tertiæ, alia secundæ coctionis recrementum, illa quidem vel est *interna*, quæ in cerebri ventriculis colligitur; vel *externa* sub cute capitis solita congregari. Collecta in ventriculis cerebri aliquando in partes inferiores polabitur vel propter copiam gravantem ut in hydropicis, vel propter frigus exprimens, vel æstum colliquefacientem, vel balneum laxans, vel nimium corporis exercitium vehementer conturbans, vel propter passiones animi graves: & hæc quidem si in nervorum originem incidens eos ostruat; oritur apoplexia, paralysis, stupor, tremor membrorum: si verò in organa sensuum incidat; inducit cæcitatem, surditatem, tinnitum aurium, privationem odoratûs: si in fauces, aut asperam arteriam, raucedinem: si verò in pulmones, tussim, asthma, phtisim: si in ventriculum, cruditatem: si in intestina, alui distemperiem. Altera pituita, quæ sub cute calvatiæ gignitur, est recrementum venarum per faciem & tempora in caput irrepentium ibiq; sub cute desinentium; quoties illæ seroso humore abundant, cum aliis superfluitatibus effundunt eam sub cutem: & hæc pituitæ effusio est origo distillationis externæ in talos, maxillas, dentes, cervicem, brachia, latera, dorsum, lumbos, crura, & omnes articulos, in quibus varias acquirit denominationes: in pedibus podagræ, chiragræ in manibus, Ischiadis in coxendice, alias in aliis membris: & universim arthriticæ passionis.

6. Possunt intelligentiæ mortem animalis differre: habent

enim

enim quædam animalia renovandæ ætatis donatas à natura industrias: sic teste Philosoph o 8. hist. c. 17. serpens exuit senectam: de admir. aud. cap. 65. felis rejuvenescit & aquila. Antiquissimus Tertull. de senio Cervi lib. de pallio. cap. 3. ita loquitur: *Arbiter suæ ætatis serpente pastus veneno langvescit in juventutem.* Possunt enim per artem humores noxij ex animali educi; possunt activa insignia admoveri: præstat hoc Medica ars in pueris aridis, dum eos bonæ restituit temperiei: quidni eandem inducere temperiem posset Intelligentia, si à Majore fineretur.

7. Non potest Intelligentia hominem verè mutare in bestiam, ita sensit. S. August. 18. Civit. cap. 18. decisumq; est in Concil. Ancyrano cap. *Episcopi* 27. q. 5. Fabulæ itaq; sunt de transformatione Apuleii, de Circe & quæ de metamorphosi hominum in lupos jactantur. Lycanthropia morbus est, non transfiguratio: membra relinquit priora, sed vitiatione atræ bilis ingenerat affectus lupinos, procreatq; odium in oves, ut illas morbo tali correptus in modum lupi invadat, sicut illi, qui ursi cerebrum devorârunt, turbatâ phantasiâ arbitrantur se ursos, ac sylvas petunt, omniaque bestialiter agunt. Potest nihilominùs ita ægro homini per Intelligentiæ operam exterior lupi circumponi species, ubi corpore lupi ex aëre formato circumjectus fuerit. Sæpiùs tamen Intelligentia sopito alicubi Lycanthropo ipsa in ejus imagine discurrit: aut verum lupum insidet, & si illi vulnus inferatur, supremæ permissu Providentiæ hominem vulnerat, in quam rem adducit exempla Guilielm. *Paris.* 3. 2. de univers. c. 13. & Nieremberg. in Nabuch.

8. Non potest Intelligentia Animal vitæ restituere. In brutis enim perijt anima, neq. unquam eadem, quibuscunq; positis dispositionibus regreditur: idcircò si operâ Magorum aliquando bruta perfecta revixerunt solùm mortificata, non verò fuerunt mortua. De imperfectis alia ratio. Nam apes & muscæ emortuæ si rutæ succo perfundantur reviviscunt; & quidem muscas satis in cineribus sepelire; anguilla, si defectu aquæ mortua fuerit, integra aceto injiciatur ac sangvine vulturis adjecto sub fimo recondatur, intra paucos dies vitam recipiet. Hominis verò animam non reliquit DEUS potestati Intelligentiarum; Cadaver hominis ingressus aliquando Genius perversus, ut eum vivum simularet: ut notavit Anastasius q. 23. in script. sed illi vitam nunquam reddidit. Tales strophas patrârunt etiam perversi. ut Arianorum

anorum Episcocus, qui conduxit mendicum, ut simularet cæcitatem, ejus sanatione sibi nomen facturus de quo Greg. Turonen. 2. hist. cap. 29. & Cracoviæ alter qui, ut mentiretur mortem, persvasit cuipiam, eum mox improbo prodigio vitæ redditurus, de quo Alanus Copus dial. 6. c. 29. sed DEVS nequitiam confudit, & hunc ostentantem speciem mortis verâ morte, & illum fingentem tenebras verâ cœcitate punivit; tales jam olim risit Tertulli: de præscrip. cap. 30. *Apostolorum in perversum æmulatores: Apostoli de mortuis faciebant vivos, isti de vivis faciunt mortuos.*

De viribus Intelligentiarum circa vitam sensitivam & ejus adjuncta.

I. Possunt deludere externos sensus: idq; vel indirectè perturbando phantasiam: tum enim persvadet sibi homo verè ea præ oculis aut alio sensu versari, quæ solam fatigant imaginationem. tali ludibrio febrientes & amentes miserè exercentur: tunc verò non sunt in omni vigiliâ (ut advertit Ang. Doctor lib. 3. cont. gent. cap. 104.) sensus, sed quasi in quadam extasi aut sopore. Directè etiam sensus illuditur, idq; modo triplici, qui colligitur ex Justin. ad q. 81. & Gabr. in 2. d. 8. q. 2. a. 3. *Primus* est modus, quando mutatur objectum, quod fit vel celerrimâ agitatione, vel ejus occultatione & suppositione alterius, atq; ita prodigium de sociis Diomedis, qui putabantur transijsse in aves, explicat S. Aug. lib. 18. de Civit. cap. 8. pro quibus velociter aliò deportatis supposuit aves Intelligentia: similiter Iphigeniæ cervam substituit: tali arte Circulatores oculos spectatorum in admirationem rapiunt, dum comedendo panem simulant se remetiri farinam, bibendo aquam per vulnus frontis reddunt vinum, hoc modo gladios vorant, acus evomunt &c. Ad quam classem reduci possunt illæ technæ Magorum, per quas miseris Persis illudebant, cùm ignem facerent loquentem, tubis scilicet per focum ocultè derivatis, per quos aliquis è latebris vocem effundebat; quam fraudem detexit Maruthas, ut est apud Socratem lib 7. c. 8. Tali dolo victima cœlesti igne videbatur cremari apud Græcos, quem ostensis tubis, per quos infernè ignis in victimam immittebatur, Aurei oris Doctor hom. de Petro & Elia, detexit. *Alter* modus est, quando medi-

medium mutatur; tali arte convivium instituit Coloniæ Albertus Gulielmo Imp. in quo convivæ mutilati membris conspiciebantur teste Bzovio, anno 1248. n. 2. Hoc modo visendos colore mortuali hospites reddebat Anaxilaus, sulfure nimirum inflammato aërem inficiendo, per quem visus noster objecta attingit, ut est apud Nilū cap. 100. & 101. de orat. Hoc modo Marcus Hæreticus & Magus apud Irenæum lib. 1. c. 7. in album, purpureum & cæruleum objecta tingebat. *Tertius* est, si potentiam turbet, variet organa, qualitate aliquâ imbuat, transponat. Hoc modo reddet omnes cibos amaros, si lingvam amarore imbuerit; si viridi corneam in oculo tinxerit Intelligentia, omnia viridia spectabit animal.

2. Potest Intelligentia reddere objectum invisibile, vel localiter aliò amovendo, uti Lactantio teste lib. 5. cap. 3. Apollonius redditus invisibilis, effugit Domitianum, à quo invitus tenebatur, & Puteolis, ubi à sociis expectabatur improvisò conspectui se dedit. Quo etiam modo apud Cæsaream victima Diis sacra invisibilis reddebatur & à delusis mortalibus credebatur in cœlum abrepta: donec Asterii precibus impostura dissiparetur ut est apud Euseb. lib. 7. hist. cap. 13.. Hoc eodem dolo Sacrificus Colophone fontis haustu conspectibus se eripiebat, de quo Jambl. de myst. parag. 25. Hoc modo Gygis annulus invisibiles faciebat, de quo Plato 2. de Repub. nisi malis cum S. Ambros. lib. 3. de off. c. 5. eum credere fabulam. Hæc omnia solo motu locali peracta. Sed & alio modo visum nostrum effugere objectum Intelligentiæ potest operâ. Quia potest corpus aliquod intermedium inter illud & visum nostrum ponere: vel lucem omnem ab objecto excludere. Vt verò species visivas destruat aut compescat fieri non potest, cùm teste S. Th. lib. 3. contra Gent. c. 104. virtus ea nulli agenti secundo competat: Vnde non habet fidem quod in adscripto Alb. opus habetur, quòd scilicet gemma heliotropia, si herbâ ejusdem nominis atteratur, invisibiles reddat. Avertere verò species aliorsum non est virium Intelligentiæ, cui non est relictum movere accidens suo subjecto.

5. Facilius ab Intelligentia potest Odoratus deludi; sic quidam in sentina pernoctans, de quo Guiliel. Paris. 3. 2. de univ. c. 23. videbatur sibi in cellâ aromatum noctem voluptuosè peragere: fieri autem hoc potest; *vel* si aliunde aromata aut odorata olea afferantur, *vel* si ipsum olfactûs organum alteretur. Non

tamen

tamen semper suspecta debent esse antra, si quæ gratum effundant odorem. Natura id dedit argentifodinis in tractu Mariæburgensi in Saxonia, uti refert Agric. in Bercm dial. potest & aliis locis indulgere.

4. Gustum ab Intelligentia delusum exempla docent. Factitabat talia non rarò convivia Numa, teste Plut. sed in quibus meliùs habuit imaginatio, quàm venter: soli enim imaginationi illudebatur; vel etiam fortasse organum gustûs aliquo sapore deliniebatur, & tum majorem à mensa referebant famem, quàm attulerant, quia in modum somniantium comederant.

5. Tactus etiam circa vehemens sensibile potest impediri ab Intelligentia; ita docet S. *Th.* q. *6.* de potentia, art. 3. potest enim interponere aliquod corpus inter pedem v. g. Magi in ambulantis per carbones: quod ipsum eveniebat afflatis Deæ Furoniæ Numine apud Strab. 5. Geograph. & de quodam sacrifico narrat Iambl. parag. 24. Sed sæpiùs capit oculos spectatorum, ut putent Magum per ignes incedere, cùm per vicina periculi vacua deambulet. Subinde etiam asportatur aliò, donec incendium transierit: tali modo Lituus, insigne auguratûs, apud Romanos teste Cicer. 1. de divin. (bacillus erat is in modum litui inflexûs) exustâ saliorum curiâ mansit integer, ut hoc dolo perversa Intelligentia auguratui nomen compararet. Insuper dicuntur succi inveniri, quibus illita manus hominis impune possit flammis colludere: vidit Busquequius Turcam, qui succo quopiam palatum imbuit, per quod deinde ferrum candens pro libitu deducebat: alium vidit Cardanus, qui faciem & manus plumbo liquido lavaret, sed fortè plumbum erat minutatim concisum, Mercurio infusum ab eoq; brevissimo tempore resolutum, crucibulo interim mortuis carbonibus illusionis causâ imposito: tale enim plumbum neminem adurit, cùm naturam Mercurij frigusq. induat. De succis verò dicimus, quòd vel calorem inhibeant, vel membra stupefaciant: tali succo refert Anastas. q. 23. Simonem Magum adjutum se inter flammas volutâsse. Sunt quidam in Gallia & fortè alibi qui se jactant de familia S. Catharinæ, & rotam corpori impressam à natura ostentant, (ab arte Vairus deprehendit insculptam,) tales ignem tractant, & fumos illæsi ingrediuntur. Alij qui dicunt se de genere S. Pauli, viperam in corpore formatam ostentant, & dicuntur serpentes illæsi tractare & contactu suo arrosos à colubris persanare; unum eorum se vidisse asserit

se asserit Ananias lib. 4. de Nat. Dæmonum: cap. 11. virum fide dignum & sine suspicione magiæ, qui sputo sanabat. In his indemnitas vel hâc eâdem operâ Intelligentiarum contingit; vel si quid sanius de illis tenere evidens ratio comprobârit, gratiam esse gratis datam, sentiendum erit.

6. *S*ensum internum potest Intelligentia turbare. Potest enim permiscere animalis humores ac confundere, ut fit in phreneticis ac maniacis, vel affundere humores qui hanc illamve speciem excitent.

7. *P*otest Intelligentia risum imitari humanum: & exemplo ab Aristotel. lib. de admir. auscult. c. 96. allato, comprobatur. Scribit ille, audiri noctibus risus cum tympanorum ac cymbalorum sonitu ad quoddam in Lipara Insula sepulchrum. Huc etiam spectat, quod refert Sveton. nimirum Jovis statuam ingentem extulisse cachinnum, cum Romam transferenda esset aliunde jussu *C*aligulæ: talia ludibria, quia sæpiùs observata, etiam nomen invenerunt apud Cassianum collat. 7. cap, 32. *Ioculatorum.*

Voces Animalium qualcunq; effingi posse ab Intelligentia, sentimus. *P*arva res est vox humana; sed magnum requirit apparatum, ut homo sciat æstimare verba. Membra 6. laborant unam circa voculam: labia, dentes, lingva, palatum, guttur, pulmo. Nec satis: laborant & sex potentiæ, Intellectus, qui ordinat verba: voluntas, quæ membra, ut Dominus servos, incitat ad operandum; Memoria concurrit memorando ea, de quibus loquendum: concurrit imaginatio proxima appetitûs Magistra: concurrit loco motiva, imò & visiva frequenter potentia, intueri enim solemus eum, quem alloquimur: neq; auditiva interim feriatur. Quid quòd pro ipsis etiam literis diversa membra fatigentur. Qui enim labijs caret, nunquam exprimet literas *B. M. R. N.* ut meritò hæc Elementa dici possint labialia, qui dentibus caret balbutiet in efferendis Z. S. *R*. non efferet sine gutturis motu A, H. sine palati ope non proferet G. K. I. X. lingvâ immotâ non pronuntiabit D. T. L. Sch. Sed minori sollicitudine Voces absolvere potest Intelligentia paratis animalis abutendo organis. Imò cùm vox sit sonus ex collisione corporum certo modo institutus, quis non posse per artem fieri credet? varietas verò vocum ex varia oritur dissectione aëris: sic reprobæ Intelligentiæ, ut *S*anctum vexarent senem M. Antonium, jam balabant, jam grunniebant, rugiebant horridùm, sibi labant, crocitabant

tabant & in omnes agebantur bestias. Potest etiam Intelligentia hæc bruta subingredi: & illis se tantummodo passivè habentibus eorum organa in voces flectere proprias aut alienas. His vafra-mentis quondam Taurus humanâ voce Jovem testatus. Ulmus voce muliebri Apollonium affata? Quercus Dodoneæ nostra dede-rũt verba, cadavera semiputria prolocuta. Mirũ hîc observat Guiliel. Parisien. 2. 2. de Vniu. c 151. de energumenis, quòd dum hi mi-seri suapte movẽt organa, nitidiores edunt voces, dum impro-bus inquilinus raucas, ut per hoc quis sit, qui loquitur, dignosci possit. Quod credo, si ita est, non provenire ex eo, quasi In-telligentia lingvam movere nesciat; sed altiori aliquo consilio: obscuritate enim delectatur ille spiritus, & (ut Remigius lib. 1. Dæmonolog. c. 8. ex confessionibus sagarum didicit) sermones formant, dum sagas alloquuntur, quasi os tunnæ aut vasi testa-ceo insertum haberent: & tali voce scribit Crinitus lib. 7. de ho-nesta discipl. respondisse illos Genios, dum requirerentur ab Her-molao Barbaro & Georgio Placẽtino, quid nomine ἐντελεχίας Aristoteles sæpissimè in suis operibus relicto intellexisset.

9. Inducere somnum longissimum facillimè Intelligentia potest. Potest enim plurimos humores atq; vapores invehere, per quos ligetur sensorium primum. Hoc enim modo totâ hye-me sine prodigio glires unum ducunt somnum. Hoc modo qui-dam toto septennio produxit quietem, de quo Bzovius an 1376. n. 23. Possunt contrario artificio longissimam procurare vigili-am: nam idem effecit insania in quodam, de quo Fernel. lib. 5. Patholog. cap. 2, qui totós 14. Menses insomnes duxit.

De viribus Intelligentiarum in animam rationalem.

I. Quamdiu anima rationalis corpori manet alligata, ea omnia potest in illam Intelligentia, quæ ex corporis affectione & externis pendent affectionibus. Unde

1. Potest in homine cogitationes, non quidem immediatè (hoc enim vocant PP. illabi in animam ac soli Spiritui S. concedunt) sed moto interno sensu, quem intellectus quoad simplicem appre-hensionem consequitur, movere. Hæc fuit veterum Ascetarum opinio, quam refert Marcus Eremita tract. de Baptismo post

med.

med. 2. Potest eodem modo in voluntate varios indeliberatos excitare motus, ut odij, amoris, &c. ita Psellus, Suidas, Gregoras, & hanc speciem Magiæ *Philo* lib. de specialibus legibus vocat Pharmaciam: tale in vitis *SS.* legimus de Cypriano adhuc Mago, qui per Intelligentias conabatur *S.* Iustinam Virginem deinde commartyrem ad impurum deducere affectum. *Simile* refert Greg. M. itidem de *Basil.* Magno lib. 1. dial. c. 4. Et doctrina enim Aristotelis init. physiogn. Gal. Senecæ lib. 2. de ira c. 18. animi mores temperamentum corporis sequuntur: facile autem est Intelligentiæ corporis temperiem immutare, corpus alterare, incendere &c. potest etiam aliqua Physica agentia ad hoc adhibere, verùm ubi anima à corpore absolvitur, nihil jam Intelligentia viribus suis efficit, nisi objectum proponendo, persvadendo, rationes admovendo.

2. Nemini habitus quospiam aut scientias infundere potest Intelligentia. Nullas enim formas etiam accidentales producere potest. Potest tamen hominis memoriam juvare noxios humores subtrahendo, & excitando phantasmata, quæ novit ad certæ rei reminiscentiā cōducere, quod tamē ut loquamur cum D. Aug. serm. 18. in Ps. 118. *non est intellectuare hominem.* Quod si aliquando operâ malæ Intelligentiæ videntur rudes sapere ac disputare, tum ut docet idem Pater 10. de Civit. cap. 9. solùm phantasiam turbat, ut homo ille proferat, quod ipse non intelligit. Sæpè etiam per os illorum loquitur, ut contingit in Anabaptistis, qui prius in fide recta rudes, poculo verò aut pane suo accepto evadunt periti scripturæ ac Theologiæ, sed mox ubi ad sanam mentem redierint, omnis illius subitaneæ eruditionis expertes redduntur; recitat exempla Lindanus, Thyræus, & Surius in vita S. Norberti. Potest etiam per modum assistentis instruere, qualis fuit dæmon *Socratis*, de quo Plato in *Theage* ferè in fine. Sic enim ibi gloriatur Socrates: *Adest mihi divinâ quâdam sorte dæmonium, quod me à pueritia est secutum, quæ vox quædam est disvadens, quod sum facturus, ad faciendum verò provocat nunquam. Quod si quis interdum amicorum sua consilia mecum communicet, defertur illa vox dissvadens & me exequi non permittens.* Idcirco putabat bonum fuisse, inferre sibi mortem, quia dæmon illi non dissvaserat, ut ipsemet in Apolog. apud Plat. fatetur. Intelligentia hæc fuit damnata, ex mente Tertulli. Apolog. c. 22. S. Auguſt. 8. Civit. 14. S. Cypr. lib. Quod non sint Dij, n. 32.

ex Socratis scholâ prodijt Plato, qui & ipse discipulos plurimùm dæmonum familiaritâti assvefaciebat, ut notavit Carpent. digres. 4. in Alcinoum.

3. Voluntatem hominis non potest Intelligentia cogere, sed solùm svadere ac propositione objecti blandâ pellicere.

De Ente ficto, seu De Ente Rationis.

I. ENs Rationis est illud, quod solùm objectivè existit in intellectu, seu est objectum solùm,

2. Vt dari asseratur, fœcunditatem quandam intellectui attribuere est necesse, ut scilicet præter cognitionem possit etiam dare quoddam esse. Dari verò patet. Quia dum cognosco *Hircocervum*, vel cùm dico *Hircus est cervus*, cognoscit aliquid præter se, quia non est reflexa, cognitio: illud non est reale, non enim solum cognoscit Hircum & cervum, sed idem esse Hircum cum cervo, quæ identitas non est realis; & tamen dicitur cognita, affirmata, & ideo actus, *Hircus est cervus*, est falsus. Item cùm dico *Hircocervus est impossibilis*, prædicatum de aliquo est verum, sed non de cognitione: Similiter cùm dico, *Hircocervus est possibilis*, falsa est propositio, sed si in subjecto significaret actum, esset vera.

3. Compositio in Hircocervo est objectiva, id est apprehensio duorum per modum unius, est quasi compositio, quia ficti Entis.

4. Extendunt quæstionem Partes. Vtrum DEVS faciat Ens Rationis? Sed ad Theologos spectat, qui si permittunt sensum nostrum aperire, videtur, non facere propriè. Quia non Ens ut Ens concipere arguit imperfectionem: indirectè tamen facit, quia cognoscit à nobis factum, in quo non est imperfectio, siquidem alienam solùm imperfectionem cognoscit, nec tendit in objectum modo imperfecto cognoscibile.